

Datum 2022-11-01

Till:

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se

ju.L3@regeringskansliet.se

diarienummer JU2022/02812

Remissvar gällande EU:s nya tågpassagerarförordning DS 2022:33

Sveriges Konsumenter har fått möjlighet att svara på remiss gällande de ändringar som måste göras i svenska bestämmelser när EU:s nya tågpassagerarförordning träder i kraft.

EU:s förordning 2021/782 om rättigheter och skyldigheter för tågresenärer blir direkt tillämplig i Sverige och ska börja gälla den 7 juni 2023. Promemorian innehåller förslag på ändringar i kompletterande svenska bestämmelser.

Vi välkomnar den nya förordningen där rätten till ombokning vid försening, större krav på järnvägsföretagens assistans till personer med funktionsnedsättning, större krav på tillhandahållandet av direktbiljetter och nya bestämmelser när det gäller biljettutfärdares och researrangörers ansvar.

Det är också bra att kraven på information skärps och att det införs en skyldighet för infrastrukturförvaltaren att tillhandahålla realtidsinformation om tågens avgångar och ankomster. Järnvägsföretagen blir också skyldiga att dela med sig av informationen om biljettpriser och annan reseinformation samt om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Även resenärers möjlighet till ombokning i samband med försening förbättras i den nya förordningen. Bland annat blir det möjligt att boka om till resa med annan leverantör än transportören, tex ett bussföretag.

Att man i vissa fall ska få assistans kostnadsfritt, få ta med sig assistanshund och att föranmälan vid assistansbehov sänks från 48 till 24 timmar är också bra. Även nya regler som syftar till att det ska bli lättare att ta med sig cykel på tåget välkomnas. Att det handlar om en förordning gör att vi också får mer lika regler inom hela unionen.

Vi är däremot kritiska till att man inte, då man ser över reglerna vid tågtransporter, också tar tillfället i akt att se över regelverket så att man ser till att jämna ut de rättigheter man har då tågresan blir inställd eller kraftigt försenad, i förhållande till vad som gäller vid inställt eller kraftigt försenat flyg.

Cykel på tåg

Den nuvarande lagstiftningen inom tågtrafiken stämmer redan idag väl överens med den nya förordningen. Men en förbättring som föreslås är rätten att ta med sig cykel på tåg. Utgångspunkten i den nya förordningen är att resenärer ska få ta med sig cykel på tåg, men denna rätt får begränsas av operativa eller säkerhetsskäl, exempelvis om det finns begränsad plats under rusningstrafik. Därför föreslås det att det när nya tåg och vagnar köps in eller genomgår uppgradering ska järnvägsföretagen se till att dessa har tillräckligt med cykelplatser. Tåg företagen får själva inom ramen för planer för hur företagen ska öka och förbättra transporten av cyklar själva bestämma antalet platser. Detta ska göras i samråd med allmänhet och relevanta organisationer. Finns ingen sådan plan ska det minst vara fyra cykelplatser per tågsammansättning. Detta ser vi som välkommet och en vinst både för resenärer och klimatet. För att uppnå våra miljö och klimatmål är tågtransporter viktiga. Möjligheten att transportera både sig själv och sin cykel ger möjlighet till mer hållbart resande, både till vardags och vid semester. Men vi tycker att man satt ribban för lågt, gjort för många undantag och skjutit fram tidpunkten för regelns ikraftträdande för långt. Att i den svenska regleringen inte införa en skyldighet för järnvägsföretagen och kollektivtrafikmyndigheterna att upprätta planer för hur tågresande med cykel ska främjas är något vi protesterar mot. Att inte heller reglera ett visst antal cykelplatser för viss trafik på det sätt som tågpassagerarförordningen tillåter, utan förespråka att bedömningen av behov av cykelplatser bör göras av järnvägsföretagen själva, tycker vi är förkastligt. Idag är det många sträckor i landet där det inte är möjligt att ta med cykel på tåg, och i jämförelse med övriga EU-länder har vi sämre förutsättningar för kombination tågresa och cykel. Något som gör att många väljer bort ett klimatsmart alternativ till förmån för ett ur klimatsynpunkt sämre alternativ.

Direktbiljetter

Den nya förordningen ger bättre möjlighet till köp av direktbiljett där den som utfärdar biljetten tar ansvar för hela resan till slutdestinationen, inklusive byten. Vid försening på någon av delsträckorna har resenären rätt till ersättning och assistans sett till resan som helhet. Detta kan också underlätta bokningar av längre resor eftersom resan kan köpas i en enda transaktion. Vi välkomnar detta, men tycker inte man ska införa den begränsning som föreslås, att det bara blir obligatoriskt för järnvägsföretag att utställa direktbiljetter om de olika delsträckorna trafikeras av ett och samma företag eller av ett dotterföretag. Som skäl anger man att det ju då inte krävs något kommersiellt avtal mellan företagen. Det tycker inte vi räcker som skäl. Redan i dag har ju branschen själv tagit ett initiativ som innebär ökad tillgång till direktbiljett för tågresenärer via Resplus, som drivs av samtliga regionala kollektivtrafikmyndigheter och flera kommersiella trafikoperatörer. Alltså finns det redan idag ett intresse hos företagen att samarbeta kring direktbiljett även mellan de olika tågtrafikföretagen.

Ombordköp av biljetter

Den nya tågtrafikförordningen reglerar rätten för funktionsnedsatta att utan extra kostnad köpa biljetter ombord på tåg, om det inte finns biljettkontor eller biljettautomat på stationen. Förordningen ger också möjlighet att utöka rätten att gälla alla resenärer. Något som inte utredningen förslår. Från Sveriges Konsumenters sida ser vi det som värdefullt om denna rätt utökas till flera. Det är fortfarande många resenärerna som har svårt att hantera mobilappar, internet och telefonköp. Detta är något vi erfar från konsumenter i vår konsumentvägledning och från våra medlemsorganisationer. Det är inte heller helt ovanligt att man vid biljettköp eller då man ska visa upp sin biljett får problem med uppkoppling eller med någon av de appar man köpt sin biljett genom. Därför borde möjligheten att utvidga rätten att köpa biljett ombord utökas till flera resenärer.

Ersättning vid inställt och kraftigt försenad tågtransport

När det gäller ersättning för inställt och kraftigt försenat tåg har man i utredningen inte föreslagit några förändringar i förhållande till de regler som redan idag gäller för tågtrafik som har en stäckning både på mer och mindre än 15 mil. Idag är det olika regelverk för hur lång förseningen måste vara för att man ska få prisnedsättning och procentsatsen, hur många procent man får i prisnedsättning. Att det är skillnad på regelverket om man åker 14 mil på en sträcka som från start till mål är mer eller mindre än 15 mil är för de flesta resenärer svårt att förstå. Något man borde ta chansen att i samband med denna utredning också se över. Det är också oacceptabelt att det när det gäller ersättning för inställda eller försenade tåg så har man rätt till återbetalning av biljetten eller prisnedsättning inom 30 dagar, men inom 7 dagar när det gäller flyg. En ordning som är orättvis och som borde regleras på så sätt att återbetalning eller prisnedsättning borde återbetalas inom samma tidsfrist som gäller för flyg, dvs inom 7 dagar.

När det gäller inställda eller kraftigt försenade flyg har resenären, om det inte gäller att förseningen eller inställt flyg beror på extraordinär händelse, rätt till en schablonmässig ersättning på mellan 250 - 600 euro. En motsvarighet som helt saknas gällande tågtransport. Om det mer klimatsmarta transportmedlet som tåget innebär ska kunna konkurrera med flyget, så krävs det att man också tittar över olikheterna i att bli kompenserad när ett tåg blir inställt eller försenat, i förhållande till den ersättning och den tidsfrist som gäller för flyg. Risken är annars att fler väljer att ta flyg eller bil, då man inte blir lika väl kompenserad vid en försening eller ett inställt tåg, som vid flyg.

Dag som ovan

Jan Bertoft Generalsekreterare

Box 38001, 100 64 Stockholm
BESÖK Hornsgatan 172
TELEFON 08 674 43 00
info@sverigeskonsumenter.se
www.sverigeskonsumenter.se